

תכנית החלוקה

המפה הימנית שאתם רואים, היא מפת "תכנית החלוקה" ששרטטה אונסק"ו פ' ב-1947. המפה השמאלית היא מפת הסכמי רודוס, שקבעו הלכה-למעשה את גבולות מדינת ישראל החל מסוף 1949.

1. ציינו שלשה הבדלים בין המפות:
-
-
-
2. הציעו שתי שאלות שניתן לשאול בעקבות המפות:
-
-

מהי תכנית החלוקה?

לאחר מלחמת העולם השנייה והשואה (1939-1945) היו ברחבי אירופה פליטים יהודים רבים. מדינות העולם, ובראשן בריטניה וארה"ב הבינו כי אינן יכולות לטמון ראשן בחול, והן חייבות לפעול למציאת פתרון לפליטים אלה. לבריטניה, ששלטה בארץ באותן השנים, היה אינטרס אחד: שמירת השקט במרחב ארץ-ישראל, ומניעת התקוממות ערבית בארץ. כן היה ברור לבריטניה כי עלייה המונית של יהודים לארץ תצית התקוממות ערבית. מסיבה זו טענה כי הפתרון לבעיית הפליטים היהודים יכול להיות רק התיישבותם והשתלבותם באירופה. ארה"ב, מנגד, טענה כי יש למצוא פתרון משמעותי יותר ליהודים, שאינו מתעלם מהמציאות – אי יכולתם של היהודים לשוב ולהשתלב באירופה לאחר השואה. שתי המדינות הקימו ב-1946 את הוועדה האנגלו-אמריקאית, ועדה בת ששה חברים בריטים וששה אמריקנים, שתפקידה למצוא את הפתרון הנכון לבעיית הפליטים היהודים. פה-אחד הסכימה הוועדה בתום חודשי מחקר על הפתרון: מתן אפשרות ליהודים רבים לעלות לארץ ישראל.

מה היה בארץ עד הקמת המדינה?

בעמוד הקודם תואר האינטרס של בריטניה בארץ-ישראל בשנות ה-40.

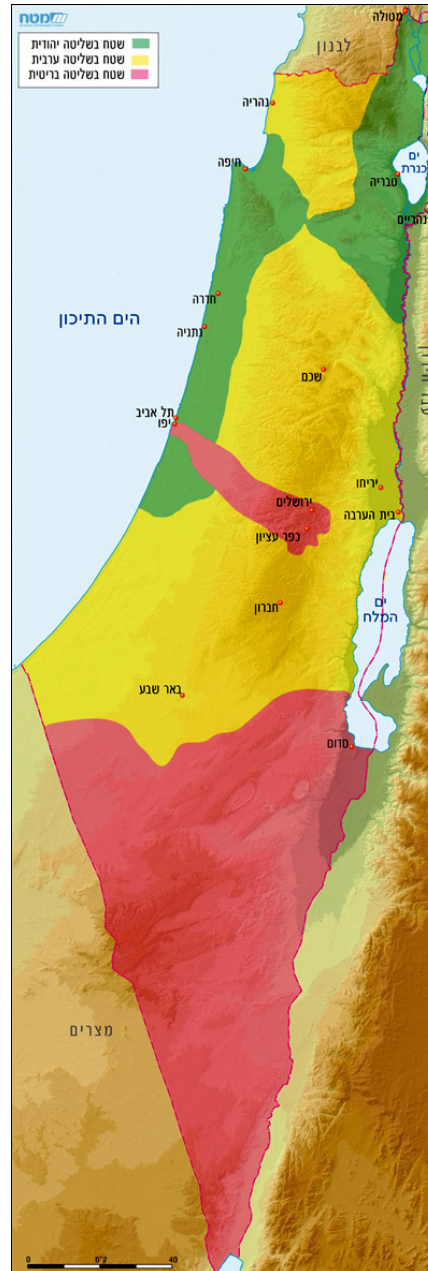
5. לפי האינטרס הזה, מה היה לדעתכם יחסה של בריטניה לעלית יהודים לארץ?

בריטניה ניסחה בשנות ה-30 את מדיניותה לגבי עליית יהודים לארץ – מדיניות *הספר הלבן*. מדיניות זו קבעה כי ישנה מכסה מצומצמת של יהודים הרשאים לעלות לארץ בכל שנה. מדיניות זו למעשה מנעה עליית יהודים לארץ-ישראל.

בלחץ המלחמה באירופה, ואי יכולתם לשוב ולגור באירופה לאחריה, פנו היהודים לעליה בלתי לגאלית, שכונתה *"העפלה"*. הבריטים ניסו למנוע את כניסת העולם הבלתי לגאלי לארץ, ונוסעי אוניות שהיא הצליחה לעצור נעצרו במחנה מעצר בעתלית, גורשו למחנה מעצר בקפריסין, גורשו לאי מאוריציוס, או גורשו לקפריסין.

6. מקטעי הסיפור שקראנו בשיעור, מה היו הקשיים עמם התמודדו העולים ב"העפלה"?

7. בחרו אוניית מעפילים אחת מתוך הרשימה, ולשיעור הבא הכינו עליה "כרטיסיית מידע" בת 100 מילים. (אתם יכולים להתייחס, לדוגמה, ל: ארץ מוצאה, מספר העולים, גורלה, שנת נסיעתה, מפקדה, וכו').

<2/2>

3. נסו לשער: מי משתי היוזמות של הועדה הסכים לקבל את מסקנותיה ומי מהן לא?

הערבים הודיעו לבריטניה ב-1946 כי הם אינם מקבלים את מסקנות הועדה האנגלו-אמריקאית. ביולי 1946 הוקמה ועדה אנגלו-אמריקאית שנייה, לה היו שני ראשים: השר הבריטי *הרבט מוריסון*, והשגריר האמריקאי בבריטניה *הנרי גריידי*. הועדה שרטטה תכנית נוספת, בה שלשה אזורים כפי שאתם יכולים לראות במפה משמאל.

נציגי היהודים הודיעו כי הם מקבלים את התכנית המוצעת, אולם הערבים הודיעו כי הם מתנגדים לה. נכונות ההנהגה היהודית להתפשר הביאה את ארה"ב לתמוך בגישה היהודית. בריטניה לא הצליחה להגיע להסכמה בין כל הצדדים, ובפברואר 1947 הודיעה לאו"ם כי היא מבקשת ממנו להחליט על אופי הפעולה הנדרש ממנה בארץ.

האו"ם הקים את *אונסקופ* – ועדת האו"ם המיוחדת לארץ-ישראל (United Nation Special Committee on Palestine). ועדה זו, בה היו נציגים מ-11 מדינות, שרטטה את המפה שראיתם בעמוד הקודם. הועדה קבעה כי יש להקים שתי מדינות: מדינה יהודית ומדינה ערבית, שגבולותיהן יהיו על-פי המפה ששורטטה. כן קבעה הועדה כי יש לאפשר ליהודים לעלות למדינה היהודית בלא הגבלה. היהודים הודיעו מיד כי הם מקבלים את תכנית הועדה. הנציגות הערבית הודיעה מיד כי היא דוחה את ההצעה. הפתרון שקבעה הועדה כונה לימים *"תכנית החלוקה"*.

ב-29/11/1947 תכנית החלוקה עלתה להצבעה באו"ם. *עצרת האו"ם* קבעה כי האו"ם מקבל את התכנית.

4. נסו לשער: מה היו התגובות לתוצאות ההצבעה בארץ?